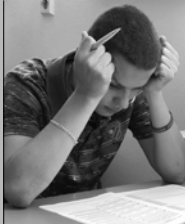

P. HALÁK:
POZNÁM STOVKY
TVORIVÝCH
UČITEĽOV

str. 3 - 5

E. DEMJANOVÁ:
POĎME SA
BIFĽOVAŤ...

str. 8 - 9

OPÄŤ JE TU
KOMPARO,
MAKS,
EXPERT...

str. 10 - 13

DOBRÁ ŠKOLA

INŠPIRÁCIA PRE ŠKOLY, KTORÉ CHCÚ BYŤ LEPŠIE

SEPTEMBER 2009 × **01**

Čo je to „dobrá škola“?

Z času na čas sa na mňa obráti nejaký priateľ či známy s prosbou o radu: „*Vy máte vo firme iste prehľad, keď tie školy toľko testujete – poraď mi nejakú dobrú základnú školu (strednú školu, 8-ročné gymnázium) pre moje dieťa*“. A nik nechápe, prečo sa vždy začnem vykrúcať: „*No, vieš, to je dosť zložité, to ti neviem takto jednoducho povedať...*“ Možno si myslia, že iba „robím drahoty“ alebo, nedajbože, čakám za tú informáciu nejakú „protihodnotu“. To rozhodne nie. Odpovedám tak preto, že hoci tá otázka vyzerá jednoducho, v skutočnosti je riadne zložitá a neexistuje na ňu stručná, jednoznačná a univerzálne platná odpoveď. To však rozhodne neznamená, že o tejto téme netreba diskutovať, alebo že sa nemáme snažiť hľadať charakteristiky dobrej školy.

V našom novom občasníku sa o to pokúsime. A veríme, že nám s tým pomôžete. Prajem Vám, aby aj Vaša škola bola dobrá a aby nadchádzajúci školský rok bol pre ňu úspešný.

V. Burjan
RNDr. Vladimír Burjan
EXAM testing, spol. s r. o.

Nášmu školstvu veľmi chýbajú platformy pre odborné diskusie

Nezaujatého pozorovateľa musí na našom školstve iritovať jedna vec: na to, aká je v ňom neutešená situácia, tu panuje neuveriteľné ticho. Pre väčšinu médií je školstvo okrajovou témou. Ich pozornosť sa stále dookola upiera iba na vybrané okruhy problémov (prijímačky, vzdelávanie menšín, platenie za štúdium...), prípadne na rôzne kauzy a škandály, ktoré sú síce novinárske atraktívne, z hľadiska celého systému sú však často okrajové.

Nepočuť však ani učiteľov, ani žiakov a prekvapujúco ticho sú aj rodičia. Pritom dôvodov, pre ktoré by práve tí mali bombardovať učiteľov a politi-

kov otázkami, prianiami a sťažnosťami, by sa našlo viac než dosť. Ak sa vám tvrdenie o tichu v našom školstve nezdá a máte pocit, že je všetko v poriadku, odporúčam vám pre porovnanie sledovať napríklad české televízie, tlač a internet. Rýchlo získate predstavu o tom, ako to vyzerá, keď v školstve „nie je ticho“.

Dôvodov, prečo je u nás takáto situácia, je viacero. Svoje nepochybne zohráva direktívny štýl riadenia rezortu, aj opakované negatívne skúsenosti učiteľov s pokusmi o angažovanie sa, ich celková apatia, únava alebo

POKRAČOVANIE NA STR. 2

Múdro povedané...

Nie je dôležité, čo do žiakov nalejeme, ale čo do nich zasadíme.

LINDA CONWAY

jednoducho nestíhanie popri množstve iných povinností.

Jednou z príčin „bezvetria“ je však nepochybne aj **dlhodobá absencia vhodných platforiem na vedenie odborných diskusií**. Problémy výchovy a vzdelávania sú zväčša komplexné a nie je možné zaujímať ku nim stanoviská či prijímať rozhodnutia bez toho, aby prebehla dostatočne široká a dôkladná diskusia o jednotlivých

(ktorá by musela byť k práci ministerstva občas dosť kritická.)

Situácia na internete nie je o nič lepšia, hoci práve toto médium eliminuje tlačové a distribučné náklady, s ktorými v časoch krízy zápasia tlačové periodiká. Web je zároveň flexibilnejší a vhodnejší na vedenie diskusií. V ostatných rokoch u nás síce vzniklo (za absurdné grantové milióny!) viacero portálov o školstve a vzdelávaní,

dičmi, širšou verejnosťou, s politikmi. Veľmi sa mi páčil návrh Beáty Brestenskej, ktorý zaznel na spomínanej konferencii: čo takto založiť pre začiatok aspoň internetovú e-komoru?

× VLADIMÍR BURJAN

aspektoch problému, o pozitívach a negatívach alternatívnych riešení či o stanoviskách rôznych skupín. Platí to nielen o princípoch reformy, ale aj o stanovovaní vzdelávacích štandardov, o celoštátnych testovaniach žiakov, o slovnom hodnotení či o kariérnom raste učiteľov.

Položme si však otázku: kde by u nás mohla prebiehať diskusia o podobných témach (keby sa našli aktéri, ktorí by sa jej boli ochotní zúčastniť)? Diskusných relácií o školstve je v našich televíziách asi 10-krát menej ako diskusií o futbale. Denníky a týždenníky sa o školstvo zaujímajú sporadicky a povrchné. (Snáď jedinou výnimkou je .týždeň.) Odborná tlač existuje v minimálnom množstve a je v úbohom stave. Učiteľské noviny sú de facto PR-médiom ministerstva školstva, na stránkach ktorého si je ťažké predstaviť otvorenú odbornú diskusiu

väčšinou sú však neaktuálne, nezáživé (priam sterilné) alebo mŕtve. Chcelo by to niečo ako www.ceskaskola.cz.

Počas skvelej učiteľskej konferencie v Kysuckom Novom Meste (viac o nej na str. 5) som si uvedomoval, ako veľmi tu chýbajú takéto podujatia (pravidelné veľké celoslovenské stretnutia učiteľov), ktoré sú priam ideálnou platformou na výmenu a kryštalizovanie názorov.

Neradosťný popis slovenského „vákuu“ musím zakončiť konštatovaním, že nám veľmi chýba učiteľská komora. Tá by mohla byť nielen vhodnou platformou pre odborné diskusie, ale aj nástrojom autoregulácie, autoevaluácie, tvorcom profesných štandardov a relevantným partnerom ministerstva pri príprave všetkých zásadnejších zmien. V mene škôl a učiteľov by mohla komunikovať s vysokými školami pripravujúcimi pedagógov, s ro-

Máte názor? Dajte ho na papier!

► Máte vlastné návrhy, ako riešiť problémy nášho školstva? Predložte ich prostredníctvom *Dobrej školy* na verejnú diskusiu.

► Máte nejakú zaujímavú pedagogickú skúsenosť? Podelte sa o ňu s ostatnými kolegami.

► Máte vo svojom okolí ľudí, ktorých myšlienky a názory sú pre učiteľov podnetné a ktorých by stálo za to v *Dobrej škole* vyspovedať? Pošlite nám tip, pokúsime sa s nimi urobiť rozhovor.

► Čítali ste nejakú zaujímavú publikáciu, ktorá vás ako učiteľa posunula ďalej? Odporučte ju ostatným.

► Viete o zaujímavých internetových stránkach vhodných pre pedagógov? Pošlite nám linky!

► Navrhnete témy, o ktorých by sa podľa vás mala medzi učiteľmi rozprúdiť diskusia.

Svoje otázky, námety, príspevky posielajte na doibraskola@exam.sk alebo poštou na EXAM testing, spol. s r. o., P. O. Box 215, 854 02 Bratislava 5. Rukopisy a materiály zaslané poštou nevraciam. Uverejnenie prijatých príspevkov (textov) nezaručujeme, v prípade použitia ich (skromne) honorujeme. Za obsahovú a jazykovú stránku príspevkov zodpovedajú ich autori.

Poznám stovky tvorivých učiteľov, chýba im však voľnosť.

Rozhovor

Ing. Peter Halák (35) stál v roku 1997 pri zrode neziskovej organizácie **P-MAT** (www.p-mat.sk), v ktorej pôsobí dodnes ako predseda správnej rady. Venuje množstvo času a energie podpore učiteľov, ktorí berú svoje povolanie naplno a s nadšením. Ani v čase nášho letného rozhovoru nedovolenkoval – pripravoval dva turnusy letnej školy moderných učiteľov.

Dovoľ mi začať trochu osobnejšie: ako sa vyštudovaný ekonóm dostane do neziskovky organizujúcej súťaže pre žiakov a školenia pre učiteľov?

Ako žiak som chodil do výborného matematického krúžku k Vlaste Micháľkovej, neskôr som študoval na matematickom gymnáziu (bratislavskej GAMČI). Ku koncu vysokoškolského štúdia som sa viac-menej náhodne zbližil s partiou ľudí, ktorí pre nadaných žiakov organizovali korešpondenčný matematický seminár PIKOMAT. Ten mal v tom čase problémy s financovaním. Vtedy sme sa spolu s Xaverom Gubášom a Martinom Vagaským rozhodli založiť neziskovú organizáciu, ktorá by bola schopná PIKOMAT finančne zabezpečiť

a zároveň organizovať aj ďalšie aktivity pre žiakov.

Ale nezostalo iba pri PIKOMAT-e...

V ďalšom roku sme rozbehli PIKOFYZ (korešpondenčný seminár z fyziky), neskôr pribudla súťaž FyzIQ, potom projekt INVESTLAND, časopis pre žiakov *Tri celé štrnásť*, PIKOPRETEKY a ďalšie aktivity pre decká, ktoré baví matematika, fyzika či informatika.

Sledoval som aktivity P-MAT-u od začiatku a vždy som vás mal zaradených ako organizátorov súťaží pre žiakov. V poslednom čase však mám

pocit, že „väčšiu polovicu“ vašich aktivít tvoria rôzne podujatia pre učiteľov.

Otočilo sa to zhruba v roku 2005. Vtedy sme prvýkrát zorganizovali akciu pre učiteľov, na ktorej sme im predstavovali rôzne netradičné aktivity používané na našich akciách (krúžkoch, sústreďeniach, táboroch), o ktorých sme si mysleli, že by sa dali používať aj v škole. Boli sme veľmi milo prekvapení záujmom a kladnou odozvou učiteľov. Vtedy sme sa rozhodli, že budeme v tomto type podujatí pokračovať a že skúsime systematicky vyhľadávať učiteľov, ktorí majú chuť používať v škole rôzne inovatívne, neštandardné metódy. Zámerne hovorím „vyhľadávať“, pretože takí nie sú zďaleka všetci. Mnohí radšej hľadajú výhovorky, prečo sa niečo nedá, než by hľadali cesty, ako by sa to mohlo dať.

Keď takého učiteľa nájdete, čo s ním?

Zdá sa nám dôležité, aby sa o týchto učiteľoch vedelo a aby aj oni vedeli o sebe navzájom a mohli sa vzájomne inšpirovať a podporovať. Túto úlohu pomerne dobre plnia kluby moderných učiteľov, ktoré sa podarilo

Číslo na zamyslenie

Podľa údajov ÚIPŠ je do 1. ročníka základnej školy zapísaných **54 445** žiakov.

To číslo samé o sebe nevyzerá príliš zaujímavé. Pripomeňme však, že začiatkom 80. rokov zvyklo byť prvákov okolo 100 000. Inými slovami, za ostatných 25 – 30 rokov klesol počet žiakov o viac ako 40 %, čo je mimoriadne veľký prepád. Je preto namieste pýtať sa, ako na takýto demografický vývoj zareagoval školský systém, pre ktorý je počet žiakov veľmi významným vstupným parametrom. Znížil sa aj počet škôl o 40 %? Klesol počet

učiteľov o 40 %? Alebo sa znížili priemerné počty žiakov v triedach o 40 %? Existuje jasná koncepcia vedenia rezortu, ako na tento (dlhodobý a predvídateľný) vývoj reagovať a ako ho využiť na skvalitnenie vzdelávania?

Ako je možné, že dnes musia stredné školy doslova bojovať o žiakov? Vážne tým trpí ich kvalita a spôsobuje to problémy aj v najvyšších ročníkoch ZŠ. Zdá sa, že štát ponechal na „neviditeľnú ruku trhu“ jednu z mála zásadných vecí, ktoré mal vhodne regulovať, zatiaľ čo nezmyselne reguluje stovky vecí, ktoré by rozhodne nemal.

rozbehnúť vďaka finančnej podpore Microsoftu. Dnes ich už funguje okolo 30 po celom Slovensku. Sú to otvorené, neformálne združenia učiteľov, ktorí majú záujem o nové myšlienky a metódy. Ich členovia sa zhruba raz mesačne stretávajú a vymieňajú si nápady, skúsenosti, vzájomne sa inšpirujú a poskytujú si „morálnu podporu“ vo svojom úsilí o vytvorenie zaujímavejšej školy. Každý takýto klub má svoj blog na internete, v ktorom jeho koordinátor informuje o aktivitách klubu. Na týchto weboch možno nájsť rôzne didaktické materiály, zaujímavé linky, fotky atď. Pre koordinátorov týchto klubov organizuje P-MAT dvakrát ročne víkendovku, prostredníctvom ktorej sa môžu jednotlivé kluby vzájomne spoznať, inšpirovať a podporiť.

Aj keď je tých klubov po Slovensku veľa, pre niekoho môže byť aj ten najbližší prídaleko. Je možné sledovať ich dianie nejako „na diaľku“?

Bolo by zlé, keby to dnes, v čase internetu, nešlo. Ako som už spomínal, kluby majú svoje stránky a blogy, ktoré sú verejne prístupné. Všetko sa dá pohodlne nájsť na webovom portáli **modernyucitel.spaces.live.com**.

Keď už sme pri tom internete, chcel by som tiež spomenúť portál **www.modernyucitel.net**. (Pozor, nepliešť so stránkou **www.modernyucitel.sk**, ktorá má podobný názov, no s týmito aktivitami nesúvisí). Je to bohatá zásobáreň výučbových materiálov zameraných najmä na projektové vyučovanie. Sú podrobne spracované a pripravené na „okamžité“ použitie. Je o ne pomerne veľký záujem, o čom svedčí aj fakt, že na portáli je zaregistrovaných vyše 10 000 učiteľov.

To ale nebudú iba učelia matematiky, však?

Nie, tento portál je určený pedagógom všetkých aprobácií na všetkých stup-

ňoch a typoch škôl.

Pokiaľ ide o učiteľov matematiky, fyziky a informatiky, pre nich máme osobitný portál **www.ucmeradi.sk**. Nájdu na ňom asi 150 materiálov, hier a rôznych námetov na spustenie vyučovania. Na 10 minút, na celú hodinu, ale aj na viac hodín. Mnohé z tých aktivít sú použiteľné aj na rôznych školských výletoch, lyžovačkách atď. Mimochodom, materiály z tohto webu vyšli pred časom aj v knižnej podobe.

Skupina učiteľiek pri jednom z workshopov počas konferencie v Kysuckom Novom Meste. Ako vidno, príprava na netradičné vyučovanie je občas tiež netradičná...

V júli ste s kolegami z P-MAT-u organizovali Letnú školu Pytagoras a o pár dní odchádzate do Hronca na Letnú školu moderných učiteľov. Máš vôbec cez leto čas na nejakú rodnú dovolenku?

Ale hej... S rodinou sme dovolenkovali už v júni a letná škola Pytagoras je tiež koncipovaná tak trochu ako dovolenkový pobyt. Je to jediná naša akcia, na ktorú si účastníci (zväčša učelia matematiky a fyziky) môžu so sebou zobrať aj deti. Pamätníci možno vedia, že ide o akciu s veľkou tradíciou, ktorú ešte začiatkom 80-tych rokov založila skupina nadšencov okolo profesora Milana Hejného. Takže Pytagoras funguje už vyše štvrté storočia, P-MAT jeho organizáciu „zdedil“ len pred niekoľkými rokmi.

Podľa názvu usudzujem, že Letné školy moderných učiteľov voľajako súvisia s klubmi učiteľov, o ktorých bola reč.

Viac-menej áno. Prvú letnú školu moderných učiteľov sme zorganizovali vlani – nadviazali sme tým na tradíciu letných škôl Inforeku. Záujem učiteľov bol od začiatku obrovský. Hoci sme zdvojnásobili pôvodne plánovanú kapacitu, aj tak sme vlani museli mno-

ho záujemcov odmietnuť. Preto tento rok organizujeme až dva týždenné turnusy, každý pre 100 učiteľov. Medzi účastníkmi bude určite mnoho učiteľov z klubov, no letné školy sú otvorené pre každého. Uprednostňujeme však učiteľov, ktorí prihlásia nejaký krátky príspevok do *Burzy nápadov*.

Ako je to s financovaním týchto letných škôl?

Ubytovanie a stravu si hradia samotní účastníci, vychádza to zhruba na 120 eur na týždeň. Odborný program financuje Microsoft.

Takže väčšina programu je o produktoch sponzora?

Vôbec nie. Spomínané letné školy Inforeku boli orientované najmä na

moderné technológie (IKT), no letné školy moderných učiteľov sú viac o obsahu, netradičných metódach, výmene skúseností a o inšpirácii.

Keď som do Googlu zadal slovné spojenie „moderný učiteľ“, vyplul na mňa aj heslo „Microsoft Roadshow Moderný učiteľ“. Predpokladám, že aj s tým máte niečo spoločné.

Áno, máme, už štvrtý rok. Microsoft to zjavne myslí s podporou kvalitných učiteľov vážne a je ochotný investovať do zmysluplných akcií, ktoré sú im určené. P-MAT ako nezisková organizácia zasa potrebuje partnerov, ktorí dokážu finančne podporiť naše aktivity, či už pre žiakov alebo pre učiteľov. Takáto spolupráca je preto celkom logická a zatiaľ aj úspešná – využívajú a oceňujú ju mnohí učelia. Roadshow Moderný učiteľ je určená najmä tým učiteľom, ktorí sa nemôžu alebo nechcú zúčastniť na iných našich podujatiach organizovaných cez víkendy a prázdniny. Roadshow je jednodňová akcia (trvá zhruba od deviatej do druhej) a koná sa cez týždeň. Reprízuje sa v Nitre, Žiline, Zvolene, Prešove, Košiciach a v Bratislave, pričom všade sa príde pozrieť takých 120 – 150 učiteľov. Najbližšia roadshow bude v októbri.

Podobná otázka ako pri letných školách: nie je roadshow iba prezentáciou produktov sponzora?

Rozhodne nie a môžu to potvrdiť tisíce učiteľov, ktorí ju v minulosti navštívili. Hlavná prednáška je väčšinou zameraná na úvahy o škole 21. storočia, smerovanie moderného školstva, na možnosti urobiť vyučovanie zaujímavejším, aby žiaci aj učelia mali zo školy radosť. Ďalej program obsahuje informácie o nových trendoch v oblasti IKT, prezentácie skúseností konkrétnych učiteľov či informácie o aktivitách P-MAT-u pre učiteľov a žiakov. Predvádza sa tiež softvér a hardvér vy-

užiteľný pri práci učiteľa.

Priznám sa, že ma veľmi príjemne prekvapuje fakt, že sa nájde toľko učiteľov, ktorí si zúčastňujú na vašich podujatiach, hoci to robia na vlastné náklady, vo voľnom čase a „papierovo“ z toho nič nemajú.

Papierovo nie, to máš pravdu. Ale inak asi áno. Chodia na tie akcie radi, opakované a čo nás obzvlášť teší, prinášajú so sebou stále ďalších nadšencov.

„Akákoľvek zmena dokumentov iba minimálne zasiahne do reálneho diania v triedach.“

Toto by som ti nemusel veriť, mohol by som to považovať za vaše PR či reklamu. Sám som sa však v marci zúčastnil na celoslovenskej učiteľskej konferencii „Učíme pre život“ organizovanej P-MAT-om a musím povedať, že som odchádzal ohromený...

Kysucké Nové Mesto bola pre nás pomerne veľká akcia: 180 učiteľov, tri dni, veľa prednášateľov, paralelné programy... Ale všetko myslím dopadlo dobre a aj atmosféra bola výborná. Koniec-koncov, kto tam nebol a chce získať predstavu, o čom to bolo, môže si všetky prednášky pozrieť z videozáznamov, ktoré nájde na stránke konferencie <http://ucimeprezivot.spaces.live.com>. Pozitívne je, že všetci (účastníci aj organizátori) máme chuť stretnúť sa v tomto školskom roku znova.

Na vašich akciách prichádzate do kontaktu s množstvom učiteľov, a to nie hocikakých. Sú to zväčša nadšenci, ktorí sa vo voľnom čase a za vlastné peniaze stretávajú, aby sa navzájom radili a inšpirovali. Pri večerných debatách určite príde reč aj

na stav nášho školstva. Ktoré problémy považujú títo učelia za najväčšie? Čo im najviac vadí?

Zdá sa mi, že najviac trpia tým, že nemajú voľnosť. Inšpekcia väčšinou kladie dôraz na formálne stránky ich práce (napr. na stav dokumentácie), nie na podstatu. Zhora ich kdekto neustále bombarduje nariadeniami, usmerneniami, tlačivami. Učiteľ už ani nemá prehľad o tom, kto všetko môže od neho čo chcieť. Cíti sa ako posledné koliesko v zložitom, neprehľadnom, direktívnom, byrokraticky riadenom systéme. Učiteľom vadí, že nemôžu na konci hodiny jednoducho uviesť do triednej knihy presne to, čo sa na hodine dialo. Mohol by totiž vzniknúť nežiaduci nesúlad s časovo-tematickým plánom. Ten je pritom iba formálnym, neflexibilným dokumentom vytvoreným pred mnohými mesiacmi. Pri takejto praxi sa ani nemožno čudovať, že si učelia vybudovali rôzne obranné mechanizmy, ako „prekľučkovať“ spleťou nezmyselnej a ťažujúcej byrokracie s čo najmenšou námahou. Naši učelia sa jednoducho naučili nebrať papiere vážne. Akákoľvek zmena dokumentov preto iba minimálne zasiahne do reálneho diania v triedach a do chodu vyučovania. Taký bude zrejme aj osud tejto „reformy“.

Diskusia s učiteľmi opakované poukazujú ešte aj na ďalší problém: vysoké školy, ktoré pripravujú budúcich učiteľov, sú často tak vzdialené od reality na základných a stredných školách, že vôbec nedokážu pripraviť poslucháčov na budúcu prácu. Nenaucia ich to, čo učelia v praxi najviac potrebujú: dobre učiť a vychovávať žiakov.

Peter, vďaka za rozhovor. Z tvojho rozprávania je zrejme, že v školách stále ešte pracuje mnoho skvelých a nadšených učiteľov. A to je veľmi príjemné zistenie.

Hazardovanie s ľudským kapitálom

Časopis **.týždeň** je jedným z mála periodík, ktoré sa pravidelne venujú problematike školstva a vzdelávania. Vo svojom 23. tohtoročnom čísle uverejnil tento týždenník obsiahly rozhovor s V. Burjanom, riaditeľom spoločnosti EXAM testing. Jednou z tém rozhovoru bola nová podoba maturitných skúšok zavedená pred piatimi rokmi. V. Burjan poukazuje na to, že mnohé z pôvodných kľúčových zámerov sa dodnes nezrealizovali. (Firma EXAM sa na príprave novej maturity významne podieľala ako externý dodávateľ ŠPÚ.) Pod názvom „Nemám svedomie kritizovať učiteľov“ je celý tento rozhovor voľne prístupný vo webovom archíve na adrese www.tyzden.sk/casopis/2009/23/nemam-svedomie-kritizovat-ucitelov.html.

Na uvedený rozhovor zareagovalo viacero čitateľov. Medzi nimi aj PhDr. Helena Pašiaková, PhD riaditeľka bilingválneho Evanjelického gymnázia v Tisovci, ktorej reakciu uverejnil **.týždeň** v 25. čísle.

Neodpustiteľnou chybou minulých rokov je premrhanie ľudského kapitálu, nevyužitie intelektuálneho potenciálu a hazardovanie s ochotou tých, ktorí v školstve ešte ostali a nerezignovali. Najväčšie možnosti na reformovanie

školstva mala predchádzajúca vláda. Žiaľ, výsledky práce viacerých expertných skupín nedotiahla do legislatívnej podoby,

a tým do praktickej realizácie. Súčasné ministerstvo sa vehementne pustilo do reformy, ako sa oficiálne nazývajú nesystematické, neodborné, direktívne činnosti. Kvôli imidžu a zdaniu demokratičnosti, vyzvalo učiteľov, aby sa do reformy zapojili. Vo februári a marci sa uskutočnili tri pracovné stretnutia učiteľov, ktorí sa chceli na reforme aktívne zúčastniť. Zásadné pripomienky, týkajúce sa učebných plánov, ktoré boli výstupom stretnutia v Krpáčove, sa ignorovali a nerealizovali.

Ešte markantnejším príkladom ignorovania odbornej verejnosti je výsledok stretnutia metodikov krajských školských úradov a riaditeľov bilingválnych škôl celého Slovenska v júni 2008. Stretnutie iniciovali riaditelia škôl, nespokojní s návrhom učebného plánu, ktorí im berie doterajšiu slobodu, na ktorú boli spoluprácou so zahraničnými partnermi a statusom experimentálneho overovania zvyknutí

a využili ju na progresívne posunutie výchovno-vzdelávacieho procesu. Výsledkom ťažkej, ale odborne silno podopretej argumentácie s predstaviteľmi Štátneho pedagogického ústavu, bol kompromisný návrh, ktorý odstránil najkrikľavejšie deformácie navrhovaného učebného plánu. Spečatilo sa to zápisom, ktorý bol doručený účastníkom stretnutia. O tri týždne bolo všetko inak. Bez akéhokoľvek vysvetlenia, argumentácie, bol návrh zmietnutý zo stola.

„Súčasné ministerstvo sa vehementne pustilo do reformy, ako sa oficiálne nazývajú nesystematické, neodborné, direktívne činnosti.“

Takto v praxi vyzerá hazardovanie s ľudským kapitálom. Vitajme naspäť v jednotnej škole (súdržky a súdržovia)! Alebo nám ešte ostali sily nerezignovať, kolegyně a kolegovia?

× HELENA PAŠIAKOVÁ

Otestujte sa

Nasledujúcu otázku sme vybrali z jedného testu všeobecných študijných predpokladov:

Tri z uvedených slov spája istá logická súvislosť. Ktoré slovo do tejto skupiny nepatrí?

A) tadeto	B) odkiaľsi
C) kedysi	D) skade

Otázka testuje analytické a logické myslenie, ako aj presné chápanie významu slov. Sú to schopnosti, ktoré sú dôležité pre úspešné zvládanie štúdia, preto sú aj takéto

otázky zaraďované do testov študijných predpokladov.

V rámci projektu KOMPARO (celoslovenské testovanie žiakov ZŠ a SŠ, viac na str. 10 a na www.exam.sk) bola táto otázka zadaná viac ako 13 000 ôsmakom zo 409 škôl. Správne odpovedalo 65 % z nich. Najčastejšou nesprávnou odpoveďou bola možnosť A), zvolilo ju 25,4 % žiakov.

Podrobnejšie sa s problematikou testovania všeobecných študijných predpokladov môžete zoznámiť v sérii článkov na <http://www.burjan.blog.sme.sk>.

Má byť externá maturita rozlišovacím alebo overovacím testom? Oboje naraz nie je možné!

Po tom, ako bol rozhovor s V. Burjanom zverejnený na webovej stránke časopisu *.týždeň*, zareagoval naň v on-line diskusnom fóre jeden z čitateľov. Vo svojom príspevku preukázal, že niektorým základným princípom testovania žiakov rozumie podstatne lepšie ako ľudia, ktorí riadia rezort školstva. Keďže jeho úvahy sú jasné a dobre dopĺňajú text uverejnený v *.týždni*, rozhodli sme sa tento diskusný príspevok (mierne redakčne upravený) uverejniť.

Pred piatimi rokmi sa hovorilo, že nová centrálna maturita zruší prijímacie skúšky na vysoké školy. Prečo sa tak nestalo? Existujú dva druhy testovania. Pri jednom sa žiak porovnáva s nejakým cieľom vzdelávania, obsahom, štandardom. (Pod štandardom si môžeme predstavovať tému v osnovách, štvrťročné, polročné, ročné učivo a pod.) Takéto testovanie sa nazýva certifikačné alebo overovacie. Pri druhom type testovania sa žiaci porovnávajú medzi sebou. Takéto testovanie sa nazýva rozlišovacie. Ak porovnáваме žiaka so štandardom, výsledná úspešnosť 100 % znamená, že žiak na 100 % zvládol štandard. Keby žiaci jednej triedy (školy, krajiny) napísali správne zostavený certifikačný test na 100 %, bol by to veľký dôvod pre radosť, pretože by to znamenalo, že všetci žiaci dokonale ovládajú požadovaný štandard. Keď žiaci napíšu takýto druh testu na 60 %, je to na zamyslenie...

Ako postupovať, ak chceme vybrať žiakov na olympiádu, na 8-ročné gymnázium či na vysokú školu? Ak im zadáme certifikačný test, skoro určite budeme mať problém. Dobře zostavený certifikačný test totiž môže 60 % žiakov napísať na 95 – 100 %. Naopak: ak by sme rozlišovací test dali žiakom na štvrťročnom hodnotení,

tak sa môže stať, že veľká časť žiakov dostane päťku. V situácii, keď potrebujeme vybrať najúspešnejších žiakov (napr. prijímačky), treba použiť rozlišovací test, ktorý žiakov rozlíši podľa ich "výkonnosti". Správny rozlišovací test musí byť samozrejme zostavený inak ako test certifikačný.

Píšem o tom preto, že sa nikdy poriadne nestanovilo, aký druh testu má

býť maturita. Principiálne sa maturita vždy chápala ako overovací, certifikačný test, v ktorom by (v ideálnom prípade) mali všetci žiaci dosiahnuť čo najlepšie hodnotenie. Takto chápaná maturita však zákonite nemôže slúžiť ako podklad pre prijímanie na vysoké školy. Pritom cieľom "reformátorov" bolo nahradiť tradičné prijímacie skúšky centralizovaným testom. To je však miešanie hrušiek s jablkami: chceme, aby certifikačné testovanie zároveň slúžilo ako podklad pre postup na vyšší stupeň vzdelávania – malo by teda de facto byť rozlišovacím testom.

Za veľké peniaze sa tak už roky vytvára nejaký „mačkopes“. Je pochopiteľné, že vysoké školy takéto testy neakceptujú. A je rovnako zrejmé, že školy, žiaci a verejnosť neprijímajú ex-

ternú maturitu s nadšením, keďže nevidia jej sľubovaný prínos. Keď potom človek počuje ministra v televízii, ako sa sťažuje, že priemerná úspešnosť z niektorého maturitného predmetu bola iba 60 % a požaduje, aby na budúci rok bola úspešnosť vyššia, je to na zaplakanie. Nemožno predsa na jednej strane požadovať vyššiu úspešnosť a na druhej strane chcieť, aby ma-

turita bola náhradou prijímacích skúšok. To sú predsa dve nezlučiteľné veci a zdá sa, že si to nikto neuvedomuje. Pri priemernej úspešnosti 80 % predsa už nebude možné hovoriť o žiadnej rozlišovacej sile testu. Na druhej strane 60-percentná priemerná úspešnosť na certifikačnom teste (akým by maturita mala byť) poukazuje na to, že možno iba 20 % žiakov zvládlo požadované učivo na 90 – 100 %. A tí zvyšní čo? Do tých sme 12 rokov zbytočne tlačili množstvo učiva.

Kým sa niekto nezačne venovať týmto základným otázkam, bude naša externá maturita pre civilizované krajiny dôvodom na pousmianie.

Pod'me sa biff'ovať alebo aký to má zmysel?

Zaujalo nás

Ester Demjanová je maturantkou na osemročnom gymnáziu J. A. Raymana v Prešove. Nasledujúci text zverejnila (ešte ako septimánka) na svojom blogu demjanova.blog.sme.sk. Z pohľadu študenta v ňom veľmi presne poukazuje na jeden z najvážnejších problémov našej školy – zlú koncepciu obsahu vzdelávania.

Druhá svetová vojna – klasické dejepisné učivo preberané mnohokrát od základnej školy až po strednú. Z mnohých hľadísk jedna z najzaujímavejších dejepisných látok. Mne osobne „vojny“ vždy išli najlepšie, len tento rok mi akosi nejdú. Tento raz mi tá látka nedala spať až tak, že som sa rozhodla napísať o nej blog, ktorý napokon vôbec nie je o vojnách...

Nie som odborníčka na učenie, nie som pedagóg, hoci som pravé učiteľské dieťa. Som len obyčajná študentka so svojím názorom. Pravdaže, my žiaci nevieme iné, ako sa na školu sťažovať. No kto by sa nestážoval, keď celý systém učenia spočíva v nezmyselnom biff'ovaní sa vecí naspamäť.

Ak chcem mať jednotku z chémie, musím vedieť napísať všetky vzorce a využitie všetkých látok. Ak chcem mať jednotku zo slovenčiny, musím sa naučiť obsahy mnohých diel, ktoré som ani nečítala. Ak chcem mať jednotku z nemčiny, učím sa naspamäť „telefónny zoznam“ slovíčok.

Nedávam to za vinu učiteľom, z ktorých väčšina (hlavne na tom môjom milovanom gymku) sa snaží urobiť vyučovanie zaujímavejšie a látky čo najviac „osekať“. No ani oni veľa nez môžu, keďže im nezmyselné osnovy zväzujú ruky. Až príliš často dochádza k tomu, že sa v škole učíme „Zlaté stránky“.

Do šialenstva ma dohnalo, keď

som našla druhú svetovú vojnu obšiahnutú v štyroch dejepisných látkach, ktoré mali v učebnici 37 strán. Naša dejepisárka našťastie patrí k tým normálnym, ktorí uznajú, že je toho na študenta veľa a látku nám „osekala“ do niekoľkých strán poznámok.

Sadla som si na to tri dni pred písomkou. Vypísala som si roky. Bolo ich sedemdesiat sedem! Presných dátumov bitiek, konferencií atď.

Moji spolužiaci tvrdia, že sa treba učiť iba podstatné roky a hlúposti vynechať. Tak som vynechala informáciu, kde bojovali československé légie v druhej svetovej vojne. (Domnievala som sa, že robím správne, keďže sa preberajú zvlášť svetové a národné dejiny.) Nakoniec ma to stálo dva body...

Môj blog však nechce byť o tej trojke, ktorú som schytala. Chcel by byť skôr o tom, čo som sa z tých sedemdesiatich siedmich dátumov naučila a vzala si do života. Myslím, že odpoveď je všetkým jasná.

Nikde nebola poriadna zmienka o koncentračných táboroch. Na hodine, zahrabaní všetkými tými fakta-

mi, sme sa ani nestihli dostať k utrpeniu, nenávisti a neuveriteľnej slepote vtedajších (a, čo je hrôzostrašné, aj dnešných!) prívržencov Hitlera.

Sme ľudia, ktorí vyjdú zo škôl a budú voliť, rozhodovať o budúcnosti tohto štátu. Naše vzdelanie a výchova je to, čo by nás v našich rozhodnutiach malo ovplyvniť. No my nemáme na hodinách čas porozprávať sa o koncentrákoch, o tom prečo vlastne Hitler nenávidel Židov, o extrémizme a smrti nevinných ľudí. Neprečítame si Sofiinu voľbu, ani Schindlerov zoznam. A to všetko preto, že nejaký politik sa poradil s „odborníkmi“, ktorí asi v živote nestáli za katedrou a dohodli sa, že hoci oni sami si už väčšinu tých detailov nepamätajú, pre naše vzdelanie sú nevyhnutnosťou. Chcela by som ich (hoci aj ministra školstva) niekedy vyskúšať z „novej látky“ rok za rokom, bitka za bitkou... A potom sa ich spýtať, na čo sa to vlastne všetko učíme, keď to aj tak rýchlo zabudneme. A prečo si radšej neopakujeme tie najpodstatnejšie informácie, namiesto nezmyselných detailov.

„Až príliš často dochádza k tomu, že sa v škole učíme „Zlaté stránky“.“

Je mi z toho nanič. Z toho, že si z celého dejepisu skoro nič nepamätám (pretože nemám fotografickú pamäť a biff'ovať sa neviem). Z toho, že je jedno, či ste z písomky mali jednotku alebo päťku, aj tak si do dvoch týždňov nespomeniete ani na jedinú „podstatnú“ informáciu z textu.

Po uverejnení tohto článku ma oslovilo niekoľko ľudí a vpravalo mi, čo všetko som ešte zabudla napísať, čo nás v škole neučia. A tak pripájam ešte pár pekných kontrastov, ktoré som si všimla a možno k nim časom pripojím aj čosi viac z iných predmetov (a potom ma už vážne ukameňujú všetci učitelia).

Učíme sa napríklad, že ZSSR obsadilo 17. septembra 1939 Poľsko, no nikto nám na hodinách nehovorí, že Stalin zabil viac ľudí ako Hitler.

Učíme sa, že Leningrad bol obliehaný od 8.9.1941 do januára 1944, no nikto nám na hodinách nerozpráva o ukrajinskom hladomore, ktorým Stalin vyvraždil tisíce vlastných ľudí.

Učíme sa, že 14. 6. 1940 postúpili nemecké vojská do Paríža, no nikto nám na hodinách nerozpráva o vyhľadzovacích táboroch – gulagoch.

Učíme sa, že v apríli 1941 obsadili Nemci Balkán a Grécko kapitulovalo, no nikto nám nepovie, že Hitlera už počas prvej svetovej vojny psychiatri vyhlásili za psychopata a že všetci boli napriek tomu takí slepi, že ho nechali, nech im vládne.

Učíme sa, že hlavné mesto Burki-

ne Faso je Ouagadougou a že rozloha USA je 9 600 000 km², no nikto nám na hodinách nepovie, kto je ministrom školstva a podľa čoho si máme vyberať, koho budeme voliť.

Učíme sa, že „alela, ktorá v homozygotnom a heterozygotnom stave podmieňuje rovnaký fenotypový prejav znaku, sa nazýva dominantná“ (K. Ušáková, M. Trebatická, E. Miadoková: Biológia 5, str. 7, 2003), no nikto

nám na hodinách neporadí, ako sa najlepšie chrániť proti otehotneniu.

Učíme sa tiež, že vajčko sa uvoľňuje zo zrelého Graafovho folikulu v proliferačnej fáze cyklu, no nikto nám na hodinách nevysvetľuje, prečo nás počas menštruácie bolí brucho a čo proti tomu môžeme urobiť.

Nie som odborník na školstvo ani politiku. Nemusím mať pravdu, ale tvrdím, že škola má žiakov pripraviť na život v systéme a krajine, v ktorej

žijú, vysvetliť im to najpodstatnejšie a do života im dať viac než len stovky strán popísaných poznámkami. Škola by mala dávať také informácie, ktoré pomáhajú utvoriť si názor na život a uľahčujú rozhodovanie pri výbere vlastnej cesty.

Na našej škole sú skvelí učitelia, ktorí sa nám snažia pomôcť ako môžu. Ale desí ma, čo sa deje vtedy, ak niekto nemá šťastie na dobrých učiteľov a dostane sa mu nudný predmet so študijnými a zložitými informáciami, ktoré nepochopí bez slovníka cudzích slov.

A vlastne ani neviem, komu sa s týmto všetkým mám sťažovať, pretože mi to v škole nikto nikdy nepovedal...

× ESTER DEMJANOVÁ

Neušla sa vám Dobrá škola?

Všetky jej čísla si môžete bezplatne stiahnuť vo formáte PDF zo stránky vydavateľa www.exam.sk.

Zasurfujte si!

- <http://ako-ucit.tyzden.sk/>
- <http://reforma-skolstva.tyzden.sk/>
- <http://alternativne-skoly.tyzden.sk/>

.týždeň sa pravidelne venujú problematike školstva. Na jeho webe nájdete mnoho zaujímavých článkov na školské témy.

- www.ucmeradi.sk

Portál spravovaný neziskovou organizáciou P-MAT obsahujúci množstvo námetov pre učiteľov matematiky, fyziky a informatiky.

- www.modernyucitel.net
- <http://modernyucitel.spaces.live.com/>

Portál pre učiteľov – nadšencov, ktorí si chcú vymieňať nápady, materiály a skúsenosti s podobne „postihnutými“.

- <http://ucimeprezivot.spaces.live.com/>

Videozáznamy prednášok a ďalšie materiály z veľmi vydarenej učiteľskej konferencie, ktorá sa konala v marci 2009 v Kysuckom Novom Meste.

- <http://blog.sme.sk/r/1002/Skolstvo.html>

Blogy na tému školstva. Ak neviete, kde začať, skúsťe napríklad Dávida Králiku.

- www.ceskaskola.cz

Český server plný zaujímavých článkov (najnovšie už aj videí) o školstve, vzdelávaní, pedagogike.

- <http://noveskolstvo.sk>

Stránka Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika (viac o ňom na www.konzervativizmus.sk) venovaná reforme vzdelávania a školskej politike.

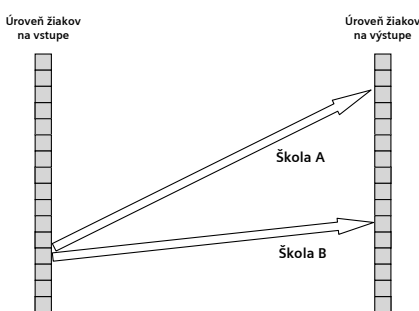
Školu nemožno efektívne riadiť bez objektivnej spätnej väzby

To je jedna z hlavných téz, z ktorých vychádza projekt KOMPARO. Jeho organizátori sú presvedčení, že každá škola by mala venovať pozornosť autoevaluácii (sebahodnoteniu), ktorej súčasťou by mali byť aj pravidelné a nezávislé merania reálne dosahovaných vzdelávacích výsledkov. Výsledky takýchto meraní (najmä ak sa uskutočňujú dlhší čas) môžu byť cenným pomocníkom pri postupnom zvyšovaní kvality poskytovaného vzdelania.

Žiaľ, tento názor zatiaľ zdieľa iba časť riaditeľov škôl (najmä stredných). Možno aj preto nedosahuje zapojenosť škôl do projektu KOMPARO takú úroveň, akú by jeho organizátori očakávali. Občas zaznieva zo strany škôl zdôvodnenie neúčasti cenovou nedostupnosťou testovania. Toto vysvetlenie však nepôsobí vierohodne: účasť na jednom testovaní stojí rádovo niekoľko stoviek eur (podľa počtu tried),

pričom akákoľvek učebná pomôcka či kus hardvéru je dnes drahší. A keď sa vlni v rámci mimoriadnej akcie mohli školy prihlásiť s jednou triedou do testovania celkom zadarmo, využilo túto možnosť iba zopár škôl. Skôr to teda bude o prioritách: dataprojektor sa zrejme mnohým školám javí byť lepšou investíciou ako niekoľko „objektívnych pohľadov do zrkadla“.

Organizátori testovania KOMPARO sa už stretli aj s takýmto zdôvodnením neúčasti zo strany istej školy: „*Vie-me aj bez vás, že máme slabých žiakov a nepotrebujeme si to každý rok znovu potvrdzovať.*” Pritom cieľom KOMPARA rozhodne nie je dokazovať jedným školám, že majú výborných žiakov a iným opak. Dotyčná škola si však mohla medzi zúčastnenými školami nájsť takú, ktorá má na vstupe porovnateľných žiakov a sledovať, ako sa postupne vyvíjajú úrovne žiakov týchto dvoch škôl.

Jednou z veľkých predností KOMPARA totiž je, že nejde o jednorazové testovanie, ale o postupnosť pravidelných testovaní, ktorá umožňuje sledovať vývoj výsledkov v čase. Tým, že žiaci sú testovaní na vstupe aj na výstupe, je možné merať „pridanú hodnotu“ poskytovanú jednotlivými školami.

Inou otázkou je, či v ťažkej situácii, v ktorej sa dnes školy nachádzajú, nie sú riaditelia škôl nútení mať iné

KOMPARO

priority. Mnohé školy riešia zásadný problém, aby vôbec mali nejakých žiakov a nezanikli. Iné zápasia s drogami, kriminalitou mladistvých, šikanou a v poslednom čase čoraz častejšie aj s útokmi žiakov na učiteľov. Mnohí riaditelia nevedia, ako vystačiť s pridelenými financiami tak, aby bolo aj na mzdy, aj na elektrinu, aj na opravu nebezpečne zanedbanej strechy...

Možno sú organizátori projektu KOMPARO naivní, keď chcú školám v takejto situácii ponúkať sofistikované merania kvality vzdelávania. Robia to však s presvedčením, že v každej dobe je dôležité usilovať o to, aby sme mali **dobré školy**.

KOMPARO v číslach

- Prvé testovanie sa uskutočnilo v **novembri 2005**. Testy z M a Sj vtedy písalo viac ako 20 000 žiakov zo 640 základných škôl.
- Na základných školách prebehlo doposiaľ **12 testovaní** v 5., 6., 8. a 9. ročníku, na ktorých sa zúčastnilo **takmer 170 000 žiakov z viac ako 9 000 tried**.
- Na stredných školách prebehlo doposiaľ **7 testovaní** v 1., 2. a 3. ročníku, na ktorých sa zúčastnilo **viac ako 11 300 žiakov zo 455 tried**.
- Celkovo bolo v rámci projektu KOMPARO zadaných a vyhodnotených **viac ako 362 000 testov** zo slovenského jazyka a literatúry, matematiky, anglického jazyka, nemeckého jazyka a všeob. štud. predpokladov.

Najbližšie testovania KOMPARO

- Na SŠ sa 15.10. uskutoční tradičné vstupné testovanie žiakov 1. ročníka zo Sj, M a VŠP. Uzávierka prihlášok je 25.9.
- Na ZŠ sa 5.11. uskutočnia dve testovania: vstupné testovanie žiakov 5. ročníka zo Sj, M a VŠP a výstupné testovanie žiakov 9. ročníka, ktoré je pre deviatakov zároveň výbornou „generálkou“ na oficiálne Testovanie 9. Školy sa môžu prihlásiť do 2.10.

Prípadné otázky môžete adresovať organizátorom projektu e-mailom na adresu komparo@exam.sk alebo telefonicky na číslach 02 / 63 81 26 89, 63 82 49 52, 63 53 67 15.

Chceme, aby z našich detí vyrástli mysliaci a tvoriví ľudia

Ťažko si predstaviť, že by niekto ne-súhlasil s tézou v nadpise. Cieľ je teda jasný, teraz už len nájsť cesty, ako k nemu dôjsť. Jednou z možností je umožniť deťom zažiť radosť z myslenia, objavovania a riešenia problémov formou hry alebo súťaže.

Takáto predstava stála aj pri zrode matematickej korešpondenčnej súťaže MAKS. A zdá sa, že sa jej organizátorom zo spoločnosti EXAM testing podarilo celkom úspešne ju uviesť do života. Z MAKS-a sa totiž postupne stala najväčšia korešpondenčná súťaž na Slovensku. Za uplynulých 15 rokov sa do súťaže zapojilo takmer 415 000 riešiteľov (od štvrtákov na ZŠ až po maturantov), ktorí riešili viac ako 3 500 zaujímavých, netradičných a niekedy aj dosť náročných úloh.

Tí, ktorým sa vlani darilo najviac (a mali aj trochu šťastia pri žrebovaní), sa tešili z iPodov. Žiadny riešiteľ však nevyšiel naprázdno – dostal buď diplom alebo aspoň „osvedčenie“ o svojej bystrosti a úžasnom IQ. Mnohých riešiteľov MAKS-a možno stretnúť v uliciach v krásnych fialových tričkách. Možno sa pritom usmievajú aspoň tak, ako hlavné organizátorky súťaže na fotografii.

Po 15 rokoch treba zmenu

V týchto dňoch sa rozbieha už 16. ročník súťaže MAKS. Učitelia, ktorí pomáhajú s jej organizáciou už dlhšie, zažijú niekoľko prekvapení. Organizátori totiž usúdili, že po 15 rokoch dozrel čas na väčšie zmeny.

Prvou z nich je de facto rozdelenie na dve samostatné súťaže (hoci názov MAKS si zatiaľ ponechajú obe). Jedna bude určená žiakom II. stupňa ZŠ a prímý až kvarty OG, druhá stredoškólakom a kvintánom až oktavánom

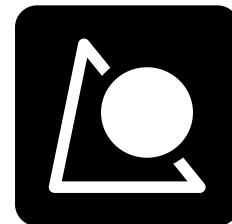
na OG. Vďaka tejto zmene sa snáď podarí adresnejšie osloviť širokú vekovú škálu riešiteľov.

Veľký záujem najmladších detí inšpiroval organizátorov MAKS-a k vytvoreniu jeho mladšieho brata – MAKS-íka. S MAKS-íkom sa zabavia (a snáď aj niečo naučia) tretiaci a štvrtáci na ZŠ. Pre organizátorov je to trochu krok do neznáma, pretože súťaž tohto typu pre tretiakov je novinkou.

Do organizácie súťaže MAKS je v EXAME tak či onak zapojený takmer každý. Najviac práce s ňou však majú (zľava doprava) RNDr. Ľudmila Burjanová, Mgr. Katarína Farnbauerová, Mgr. Alena Bastlová a RNDr. Zuzana Krčulová.

Ďalšie veľké zmeny sa budú týkať súťažných úloh a ich hodnotenia. Odtiaľ už nebudú musieť všetci riešitelia z jednej vekovej kategórie riešiť rovnaké úlohy. Povinné budú iba tri a zvyšné tri si budú riešitelia môcť sami vybrať – samozrejme iba spomedzi ponúknutých úloh. S tým súvisí aj ďalšia výrazná zmena: školy už nebudú dostávať samostatné zadania pre jednotlivé kategórie. Všetci súťažiaci dostanú rovnaké „noviny“, v ktorých budú zadania pre všetky kategórie. Cieľom tejto zmeny bolo okrem

MAKS

iné aj uľahčiť prácu šk. koordinátorom.

Všetky ďalšie zmeny v pravidlách ako aj podrobné informácie o súťaži nájdete na internetovej stránke www.maks.sk.

Doprajte aj vy svojim žiakom radosť z myslenia, objavovania a úspechu!

Školy môžu prihlasovať žiakov do súťaže **do 12. októbra**. Všetky materiály už boli rozoslané na PK matematiky. **A dobrá správa na záver: odmeny pre šk. koordinátorov sú vyššie ako kedykoľvek predtým!** (Viac na str. 13).

Prípadné otázky môžete adresovať organizátorom súťaže e-mailom na adrese maks@exam.sk, alebo telefonicky na číslach 02 / 63 81 26 89, 63 82 49 52, 63 53 67 15.

Nová súťaž EXPERT sa zrodila z obľúbeného Klokana

Väčšina žiakov a učiteľov pozná medzinárodnú súťaž *Matematický klokan*, ktorú na Slovensku už 11 rokov organizuje spoločnosť EXAM testing. S takmer 80 000 každoročne zapojenými žiakmi je Klokana zrejme našou najväčšou žiackou súťažou. Jeho popularita má viacero príčin: ide o jednorazovú, nepostupovú súťaž, ktorá nevyžaduje žiadnu prípravu ani domácu prácu. Otázky majú podobu testu s výberom odpovede, sú zaujímavé a nie príliš náročné, takže súťaž je dostupná širokej skupine žiakov.

Organizátori *Matematického klokana* si už dávnejšie uvedomovali, že podobný formát súťaže by mohol byť atraktívny aj pre žiakov, ktorí majú radi iné predmety či oblasti ľudského poznania než matematiku. V školskom roku 2007/08 tieto úvahy nadobudli konkrétnu podobu, a tak sa zrodila nová vedomostná súťaž – *EXPERT geniality show*. Hneď prvý rok

žiakov (a treba povedať, že aj učiteľov) celkom zaujala, a tak jej druhý ročník v decembri 2008, bol už omnoho väčší: súťažilo v ňom 10 393 žiakov zo 448 základných a stredných škôl z celého Slovenska.

EXPERT
geniality show

Jednou zo 448 škôl, na ktorých žiaci v decembri 2008 „bojovali“ s otázkami súťaže *EXPERT geniality show*, bolo aj Gymnázium na Hubeného ulici v Bratislave.

Ste expertmi na svet umenia?

Na slávnom obraze A. Mantegna dobre vidieť významnú novinku, ktorou renesančná malba obohatila výtvarné umenie. Čo to bolo?

- A) zobrazovanie v perspektíve
- B) zobrazovanie čiastočne odhalenej postavy
- C) portrétovanie mŕtvych pred ich pochovaním
- D) zobrazovanie Ježiša bez kríža

Na rozdiel od iných súťaží musia žiaci v *EXPERT*-ovi preukázať, že sú doma v dvoch rôznych oblastiach. To však nie je až taký problém, nakoľko majú na výber z viacerých súťažných tém. A dokonca ani nemusia svoju voľbu nikomu vopred nahlasovať – svoje dve témy si každý žiak vyberá až priamo počas súťaže, keď už má test v rukách a vidí, ako vyzerajú jednotlivé súťažné otázky.

Čo prinesie tohtoročná geniality show?

Tretí ročník súťaže *EXPERT* sa uskutovní začiatkom decembra 2009 a prinesie viaceré novinky:

- na stredných školách sa súťaž rozšíri na všetky štyri ročníky, na základných školách sa budú opäť môcť zapojiť žiaci od 6. do 9. ročníka.

► V každej vekovej kategórii si budú žiaci vyberať dve z piatich ponúknutých tém. Pre žiakov ZŠ to budú témy: *Anglický jazyk, Bity a bajty, Dejiny, Svet okolo nás, Svet umenia*. Stredoškolskí experti sa budú môcť prejať v témach *Anglický jazyk, Bity a bajty, Dejiny, Ako funguje svet, Planéta Zem*.

► V každej vekovej kategórii budú súťažiaci zdolať 2 x 35 otázok (35 z každej témy), pričom na vypracovanie testu budú mať 60 minút čistého času (30 minút na každú tému).

Viac sa o súťaži *EXPERT* môžete dozvedieť na www.exam.sk. Otázky môžete adresovať jej organizátorom e-mailom na adresu expert@exam.sk, alebo telefonicky na číslach 02 / 63 81 26 89, 63 82 49 52.

Školskí koordinátori sa môžu tešiť na štedrejší systém odmeňovania

Učitelia, ktorí ako školskí koordinátori na školách organizačne zabezpečujú súťaže MAKS, MAKSÍK, Matematický klokan či EXPERT vedia, že **táto ich činnosť môže byť (pri splnení istých podmienok) honorovaná**. Pokiaľ škola prihlási do súťaží vyšší počet žiakov (alebo má trochu šťastia pri žrebovaní), môže ísť dokonca o pomerne vysokú čiastku. Napríklad do Krásna nad Kysucou putovalo v júni 390 €, do Brezna 371 € ... Na nové auto to síce nie je (ani s použitím šrotovného), no na druhej strane: koľko aktivít robia učitelia bez toho, aby za ne boli akoľvek ocenení?

V uplynulom školskom roku odmenila spoločnosť EXAM testing – organizátor uvedených súťaží – celkovo **784 učiteľov, pričom úhrnná výška vyplatených odmien dosiahla 30 459 eur (917 608 Sk)**. Smutnou pravdou je, že aj keby bola celková vyplatená suma akokoľvek vysoká, vždy sa bude niektorým učiteľom zdať ich odmena príliš nízka. Aj preto sa organizátori snažia hľadať stále nové spôsoby, ako odmeny pre učiteľov zvyšovať.

Nadchádzajúci školský rok bude z tohto hľadiska pre šk. koordinátorov mimoriadne priaznivý, a to najmä z dvoch dôvodov:

1. Vo všetkých súťažiach sa **výrazne zvyšuje** odmena za každého účastníka.
2. Zavádza sa princíp „Garantovaná odmena za každého žiaka“. Ten poteší najmä učiteľov na menších školách. V praxi bude znamenať, že aj keď sa do súťaží prihlási malý počet žiakov školy, šk. koordinátor za každého z nich určite dostane svoju odmenu. Ak úhrnná výška odmeny nedosiahne požadovaný limit v jednom školskom roku, „prenesú“ sa všetky peniaze do

ďalšieho roka. Keď dosiahne výška odmeny stanovenú minimálnu hodnotu, bude vyplatená. **Staraj sa o svojich žiakov s EXAM-om sa naozaj oplatí!**

Akú odmenu dostane kolegyňa Príkladná?

Pani učiteľka *Príkladná* učí na bežnej plnoorganizovanej základnej škole. Majú po dve triedy v každom ročníku. Ako školská koordinátorka má na starosti súťaže na II. stupni. Darilo sa jej takto:

- z každej triedy sa prihlásili 2 žiaci (jednotlivci) do súťaže MAKS (spolu 20 žiakov).
- z každej triedy sa prihlásili 4 žiaci do súťaže KLOKAN (spolu 40 žiakov).
- z každej triedy 6. – 9. ročníka sa prihlásilo 8 žiakov do súťaže EXPERT (spolu 64 žiakov).

Na konci školského roka sa pani *Príkladná* môže tešiť na odmenu $20 \times 1,70 \text{ €} + 40 \times 0,50 \text{ €} + 64 \times 0,50 \text{ €} = \mathbf{86 \text{ €} (2 591 \text{ Sk})}$.

Kalendár aktivít pre školy

Dôležité termíny pre školských koordinátorov súťaží a projektov spoločnosti EXAM testing.

September 2009	Základné a stredné školy dostanú materiály a súťažné úlohy 1. kola matematických súťaží MAKS a MAKSÍK.
September 2009	Riaditelia stredných škôl dostanú ponuku na otestovanie žiakov 1. ročníka v rámci projektu KOMPARO.
September 2009	Riaditelia základných škôl dostanú ponuku na otestovanie žiakov 5. a 9. ročníka v rámci projektu KOMPARO.
September 2009	Do 25. 9. sa môžu stredné školy prihlasovať na testovanie žiakov 1. ročníka v rámci projektu KOMPARO.
Október 2009	Do 2. 10. sa môžu základné školy prihlasovať na testovanie žiakov 5. a 9. ročníka v rámci projektu KOMPARO.
Október 2009	Do 12. 10. môžu základné a stredné školy prihlasovať žiakov do matematických súťaží MAKS a MAKSÍK.
Október 2009	15. 10. sa na prihlásených stredných školách uskutoční testovanie žiakov 1. ročníka v rámci projektu KOMPARO.
Október 2009	Základné školy dostanú materiály k novej vedomostnej súťaži pre žiakov 3. a 4. ročníka (jej názov ešte neprezradíme).
Október 2009	Základné a stredné školy dostanú materiály k súťaži EXPERT geniality show.
November 2009	Do 2. 11. môžu základné školy prihlasovať žiakov do novej vedomostnej súťaže pre žiakov 3. a 4. ročníka.
November 2009	5. 11. sa na prihlásených základných školách uskutoční testovanie žiakov 5. a 9. ročníka v rámci projektu KOMPARO.
November 2009	Do 6. 11. môžu základné a stredné školy prihlasovať žiakov do súťaže EXPERT geniality show.

Cudzie jazyky v Akadémii vzdelávania

„Kolkó rečí vieš, ...

Život v Európskej únii dáva tomuto prísloviu za pravdu. Stále a na každom kroku. Väčšina z nás, bez rozdielu veku, spoločenského postavenia a profesionálneho zaradenia, deň čo deň pocituje potrebu aktívne ovládať aspoň základy angličtiny, ktorou sa cudzinci na nás obracajú so žiadosťou o bežné informácie. Ako príjemne nám potom padne prejav ich vďačnosti za pohotovú verbálnu reakciu a teda aj efektívnu pomoc, ak vieme poradiť dokonca aj v ich materinskom jazyku. Mnohí sme už zistili, že čím väčšími jazykovými vedomosťami a kompetenciami disponujeme, tým širšie možnosti sa nám otvárajú aj na trhu práce.

Naučiť sa cudzí jazyk nie je dnes problém. Motivácia je veľká, príležitostí veľa. Trh s jazykovým vzdelávaním je rozsiahly. Treba mať len chuť, zmysel pre systematickú prípravu, výdrž a jasný cieľ. Kvalitného učiteľa a adekvátny program zodpovedajúci potrebám klientov určite poskytne Akadémia vzdelávania s dlhoročnými skúsenosťami vo výučbe jazykov.

Široká škála kurzov

Akadémia vzdelávania, inštitúcia vzdelávania dospelých, ponúka kvalitnú jazykovú prípravu v Bratislave i vo svojich pobočkách v 36 mestách na Slovensku. Ponuka je rozsiahla od angličtiny a nemčiny cez francúzštinu, španielčinu, taliančinu, ruštinu, maďarčinu až po slovenčinu pre cudzincov.

Zvolený jazyk sa možno učiť celkom od začiatku, alebo v ňom jednoducho pokračovať. Priestor tu nájdú tí, ktorých zámerom je „oprášiť“ dávnejšie nadobudnuté jazykové vedomosti, ako aj tí, ktorí po praktickom osvojení si jazyka chcú poznať aj jeho grama-

tiku, ďalej tí, ktorí sa rozhodli dobehnúť zameškané učivo pred blížiacou maturitou, či tí, ktorých cieľom je zodpovedne sa pripraviť a potom získať medzinárodne uznávaný certifikát. V Akadémii vzdelávania však vyhovejú aj tým, ktorí potrebujú svoje jazykové kompetencie orientovať na konkrétnu profesionálnu špecializáciu, či už v oblasti práva, hospodárstva, bankovníctva, zdravotníctva alebo iných a rozvíjať ich v súlade s požiadavkami svojej pracovnej pozície.

Pre výučbu pod vedením kvalifikovaných slovenských i zahraničných lektorov organizovanú v trojmesačných cykloch je príznačná dynamika. Poslucháči v skupinových i individuálnych kurzoch majú neustále príležitosť trénovať komunikáciu v cudzom jazyku, získavať v nej pohotovosť a tiež rovnomerne rozvíjať ďalšie jazykové zručnosti: počúvanie a čítanie s porozumením a písomný prejav. Jednotná metodika výučby a jednotný testovací systém umožňujú účastníkom kurzov v prípade zmeny bydliska či pôsobiska plynulo pokračovať v štúdiu na ktorejkoľvek inej pobočke Akadémie vzdelávania.

Osobitná pozornosť deťom a mládeži

Hoci sa Akadémia vzdelávania orientuje na populáciu v ekonomicky aktívnom veku, v jazykovej príprave už roky venuje pozornosť aj deťom a dospievajúcej mládeži. Detská jazyková škola, ktorá má dlhoročnú tradíciu, veľmi citlivo reaguje na potreby a očakávania rôznych vekových skupín vrátane detí predškolského veku (už od 4 rokov). Pri zadeľovaní do kurzov sa berie striktne na zreteľ vek dieťaťa či mladého človeka a zároveň aj úroveň jeho vedomostí v jazyku, ktorý sa chce učiť. Každá veková kategória totiž postupuje podľa vlastného vzdelávacieho

programu vychádzajúceho zo špeciálnej pre ňu určenej učebnice. Kurzy pre mládež sú veľmi obľúbené a od nového školského roku sa ich atraktivnosť bezpochyby ešte zvýši, keď sa v nich uplatní nový program, ktorý popri klasických metódach výučby využíva aj prácu s multimediálnou technikou. Skúsený lektorský tím dokáže podnietiť deti hrami a aktivitami k jednoduchšej komunikácii v cudzom jazyku zodpovedajúcej ich veku a mladých ľudí rovnako príťažlivým spôsobom priviesť k osvojeniu a používaniu moderného jazyka typického pre ich anglických a nemeckých vrstovníkov.

Mladým ľuďom vo veku do 14 rokov, ktorí si osvojili angličtinu alebo nemčinu do takej miery, že dokážu samostatne komunikovať, Akadémia vzdelávania ponúka zahraničný certifikát telc English B1 School a Zertifikat Deutsch für Jugendliche (telc Deutsch B1 Schule).

Certifikáty pre každého

Prijatie na štúdium na domácich a zahraničných vysokých školách je dnes o. i. podmienené aj aktívnym ovládním najmenej jedného cudzieho jazyka. Dokument o jazykových kompetenciách z angličtiny a nemčiny na požadovanom stupni možno získať práve v Akadémii vzdelávania. Na základe skúšok z jedného alebo druhého jazyka úspešne zložených či už v centrále alebo na pobočkách Akadémie získavajú absolventi Európsky jazykový certifikát (telc) známy a akceptovaný na Slovensku (vyhláškou MŠ SR z 15. júna 2009 môže certifikát telc nahradiť maturitnú skúšku z nemčiny), v krajinách Európskej únie, ale aj za jej hranicami. V záujme úspešnosti na skúškach Akadémie vzdelávania ponúka kandidátom aj prípravu v podobe trojmesačných kurzov alebo mi-

nimálne vo forme akejsi „generálky“ vykonaním modelového testu.

Akadémia vzdelávania vie vyjsť v ústrety aj cudzincom, ktorí potrebujú doklad o ovládaní slovenčiny. Ako regionálne testovacie centrum Európskeho konzorcia na certifikáciu ovládania moderných jazykov (*European Consortium for the Certificate of Attainment in modern Languages*) je oprávnená na ústredí i na svojich pobočkách vykonávať skúšky a sprostredkovať tak cestu k získaniu aj v zahraničí uznávaného certifikátu ECL.

Pre poslucháčov, ktorí chcú dosiahnuť najvyššiu úroveň ovládania jazyka a stať sa jeho suverénnym používateľom, organizuje Akadémia vzdelávania kurzy spojené s prípravou na Cambridgeské certifikáty z angličtiny, certifikáty Goetheho inštitútu a Rakúsky jazykový diplom z nemčiny, ako aj na certifikáty z románskych ja-

zykov.

Na základe dlhoročných skúseností s testovaním jazykových kompetencií Akadémia vzdelávania vyvinula vlastný testovací systém zodpovedajúci požiadavkám Spoločného Európskeho rámca odporúčaní pre jazyky, a to pre všetky jazyky, ktoré vyučuje. Vďaka nemu každý poslucháč po úspešnom ukončení jednotlivých vzdelávacích modulov dostáva Certifikát Akadémie vzdelávania, ktorý bilingválne t. j. v slovenčine i angličtine potvrdzuje, na akom stupni Spoločného európskeho rámca odporúčaní pre jazyky ovláda jeho držiteľ daný jazyk.

Štúdium v autentickom prostredí

Cudzí jazyk sa najlepšie učí tam, kde sa ním bežne hovorí. Preto Akadémia vzdelávania ponúka svojim poslucháčom a, pravdaže, aj externým záujemcom možnosť naplno využiť autentické prostredie jazyka, ktorý sa učia.

V renomovaných partnerských školách v atraktívnych mestách Veľkej Británie, Španielska, Nemecka, Rakúska, Francúzska, Talianska a ďalších krajín skúsení lektori pomôžu každému bez rozdielu zbaviť sa zábran a rozhovoriť sa v cudzom jazyku, prípadne sa v jazyku zdokonaľiť. Účastníci však majú popri tom aj možnosť spoznať kultúru, prírodné krásy, osobitosti a pamätihodnosti dotyčného mesta či prilahlého regiónu, ochutnať miestne kulinárske špeciality a nazrieť aj do bežného života domácich obyvateľov. Stačí sa len obrátiť na ktorékoľvek pracovisko Akadémie vzdelávania. Všade poskytnú záujemcom potrebné informácie a kompletný servis súvisiaci so zabezpečením štúdia jazyka vo vybranej krajine.

„Koľko rečí vieš, toľkokrát sa zvýši tvoja cena na trhu práce“, dalo by sa parafrázovať známe príslovie, „a v Akadémii vzdelávania ti poradia, ako na to.“

JAZYKOVÉ KURZY

www.aveducation.sk

Naučíme Vás
cudzie jazyky.

Kvalitne, rýchlo,
vo vašom meste
a
za super cenu.

Akadémia vzdelávania

Každoročne viac ako 50 000 spokojných študentov v 36 pobočkách po Slovensku. Angličtina, nemčina, španielčina, taliančina, ruština a ďalšie cudzie jazyky.

Zápis a otvorenie kurzov: SEPTEMBER 2009.

Extra ponuka.
Po zápise ste v hre o týždenný
pobyťový kurz v Londýne.

AKADÉMIA VZDELÁVANIA

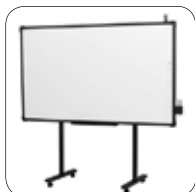
Riešenia pre každú školu

Množstvo, kvalita a možnosť zapamätania informácií často súvisia s pomôckami, ktoré pri výučbe využívame. Používaním interaktívnych vizuálnych pomôcok, projekčnej a prezentačnej techniky je možné vyučovanie zefektívniť a skvalitniť. Iné riešenia si vyžaduje vysokoškolská výučba v aulách a iné riešenie je vhodné pre základné a stredné školy. Naším cieľom je byť vám nápomocní pri vašom rozhodovaní o výbere prezentačnej techniky ...

Softvér pre školské zariadenia

Školské zariadenia môžu využiť zľavu na softvérové produkty predávané spoločnosťou SOFOS, s.r.o. Pre žiakov a študentov je poskytovaná špeciálna zľava na balík kancelárskeho softvéru Office 2007 formou zvýhodnenej ceny na balík Office 2007. Ponúkame až 50 % zľavu na softvérové antivírusové produkty ESET (ESET Smart Security a ESET NOD32 Antivírus) pre všetky školské zariadenia s akreditáciou Ministerstva školstva SR. Taktiež pre študentov, držiteľov platnej karty ISIC platí 50 % zľava na antivírusové produkty ESET na jedno PC pre jednu licenciu. Informujte sa o širokej palete výukových programov.

Interaktívne tabule

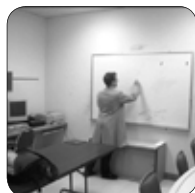
Väčšina prezentácií je urobená v peknom grafickom prostredí s možnosťou premietania na veľkú plochu. Jedna vec im však chýba - interaktivita. Ak je potrebné počas prezentácie niečo spresniť, nakresliť, vypočítať, ... je nutné použiť vedľajšiu tabuľu, na ktorej ale nie je prezentácia.

Interaktívne tabule sú vďaka svojmu dotykovému povrchu akoby kombináciou tabule a počítača, a tak vám umožňujú pracovať rukou podobne ako na počítači.

Vizualizéry a dataprojektory v školstve

Zariadenia slúžia na snímání plošných predlôh a priestorových objektov za účelom ich spracovania do prezentácií. Ide v podstate o CCD kameru umiestnenú na statíve vybavenú rôznymi funkciami. Funkcie ako uloženie obrazu do pamäti (vrátane pamäti počítača), zmrazenie, otočenie obrázkov atď., pripojenie k PC, dataprojektoru, monitoru, TV ich predurčujú do konferenčných a školiacich miestností. Sú vhodné na prezentácie, vyučovanie, pre rôzne typy školení. Ideálne všade tam, kde sa používa dataprojektor. Spolu s interaktívnou tabuľou vytvárajú dokonalú interaktívnu prezentáciu pre pohodlnú a efektívnu prácu.

Ako vybaviť vašu školu?

Pri vstupe na stránky spoločnosti SOFOS si vyberte riešenia v školstve. Následne vám interaktívne predstavíme ideálnu formu zariadenia pre vašu školu.

Stačí si len vybrať z produktov.

Neviete sa rozhodnúť? Neváhajte kontaktovať našich špecialistov, ochotne vám poradia, prípadne bezplatne vypracujú riešenie šité na mieru.

Viac va www.sofos.sk.

www.sofos.sk

Bratislava

Dúbravská cesta 3
845 46 Bratislava

Žilina

Jesenského 16
010 01 Žilina

Prešov

Weberova 2
080 01 Prešov

Vydáva EXAM testing, spol. s r. o., P. O. Box 215, Vranovská 6, 854 02 Bratislava 5

Tel.: 02/ 63 81 26 89, 63 82 49 52, 63 53 67 15. Fax: 02/ 63 83 44 24. E-mail: dobraskola@exam.sk, web: www.exam.sk

Evidenčné číslo MK SR: 3814/09, ISSN 1338-0338.

Toto číslo (01) vyšlo v septembri 2009 v náklade 14 000 ks a bolo bezplatne distribuované do cca 2 000 základných a stredných škôl. Všetky čísla *Dobrej školy* si možno bezplatne stiahnuť vo formáte PDF zo stránky www.exam.sk.